

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 214/2026-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek 1) [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] 2) [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] 3) [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a 4) [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 19C/35/2019 a Krajského súdu v Prešove v konaniach sp. zn. 3Co/15/2023 a sp. zn. 3Co/44/2025 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 19C/35/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 34C/21/2026 konal bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľkám **priznáva** finančné zadostučinenie každej po **800 eur**, ktoré **je** im Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **1 014,41** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľiek

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenu 2. marca 2026 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi všeobecných súdov v označených konaniach. Žiadajú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu v odvolacom konaní sp. zn. 3Co/44/2025 konať bez zbytočných prietáhov a priznal im finančné zadostučinenie každej po 4 000 eur, ako aj náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 214/2026-19 z 31. marca 2026 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľiek na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Právna predchodkyňa sťažovateľky 4 sa žalobou z 19. augusta 2019 domáhala na okresnom súde voči žalovanému určenia vlastníckeho práva k spornému pozemku. Dňa 19. októbra 2021 podala žalujúca strana návrh na pristúpenie ďalších žalobcov do konania a návrh na zmenu žaloby. Z dôvodu nepripustenia do konania podali sťažovateľky 1 až 3 na okresnom súde 13. decembra 2021 novú žalobu, ktorá bola vedená pod sp. zn. 29C/100/2021. Obe tieto konania boli uznesením z 3. februára 2022 spojené do spoločného konania vedeného pod sp. zn. 19C/35/2019. Vo veci rozhodol okresný súd rozsudkom z 8. septembra 2022 tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Proti rozsudku podali sťažovateľky 8. decembra 2022 odvolanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3Co/15/2023 z 26. júla 2023 rozsudok okresného súdu potvrdil. O dovolaní sťažovateľiek z októbra 2023 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 28. októbra 2025 tak, že zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd prípustnosť dovolania konštatoval aj procesným pochybením v odvolacom konaní, pretože právna predchodkyňa sťažovateľky 4 zomrela v priebehu odvolacieho konania (10. decembra 2022), a to po podaní odvolania ešte pred predložením spisu krajskému súdu. Súd sa o úmrtí pôvodnej žalobkyne dozvedeli z podania sťažovateľiek z 19. októbra 2023, teda až po doručení predmetného rozsudku krajského súdu účastníkom sporu. Konanie na odvolacom súde prebehlo so žalobkyňou, ktorá už nemala procesnú spôsobilosť.

4. Spis bol v novembri 2025 vrátený krajskému súdu. Uznesením z 10. marca 2026 krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 1. apríla 2026.

5. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú, že súdy svojou neefektívnou a nesústredenou činnosťou prispeli k celkovej dĺžke konania. Poukazujú na to, že namietané konanie ani po viac ako šesť a pol roku stále nie je právoplatne skončené. Stav ich právnej neistoty je v podstate rovnaký, ako bol na začiatku, teda v čase podania žaloby. Podľa sťažovateľiek ich vec nemožno považovať za právne či skutkovo zložitú, napriek tomu okresný súd vykonal až šesť pojednávaní. Svojím správaním sa sťažovateľky nepričinili o vznik prietáhov v napadnutom konaní.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal priebeh napadnutého konania. Po vrátení spisu z krajského súdu bola vec 9. apríla 2026 zapísaná pod novou spisovou značkou 34C/21/2026 a pridelená zákonnému sudcovi.

7. V podaní doručenom ústavnému súdu 14. apríla 2026 predseda krajského súdu uviedol, že v prvom prípade bol spis predložený 8. marca 2023. Krajský súd o odvolaní proti zamietavému rozsudku okresného súdu rozhodol do štyroch mesiacov. Poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorý konštatoval procesnú vadu zmätočnosti z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu (ako aj rozsudku okresného súdu). Najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vec bola 18. novembra 2025 vrátená krajskému súdu, ktorý rozhodol taktiež do štyroch mesiacov od predloženia spisu. Na základe žiadosti žalovaného z 1. apríla 2026 rozhodol opravným uznesením z 8. apríla 2026 o oprave bodu 38 odôvodnenia zrušujúceho uznesenia. Krajský súd konštatuje, že jeho postupom neboli porušené uvedené práva sťažovateľiek.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o hodnotenie napadnutého konania z hľadiska zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobe o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov a v zásade ho nemožno hodnotiť ako právne zložité. Určitý stupeň faktickej zložitosti súvisel s väčším počtom účastníkov konania, ako aj s potrebou ustálenia okruhu strán sporu v súvislosti s návrhom na pripustenie ďalších účastníkov do konania a návrhom na zmenu žaloby, v dôsledku čoho musel okresný súd prihliadať na výsledok dedičského konania v prípade sťažovateľiek 1 až 3. Pokiaľ ide o význam sporu pre sťažovateľky, tento aspekt sťažovateľky v ústavnej sťažnosti nerozvinuli. Možno však bez ďalšieho prisvedčiť, že predmet posudzovaného konania nie je časovo zvlášť prioritizovaný (napr. III. ÚS 688/2024).

12. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V posudzovanej veci možno sťažovateľkám vytknúť pasivitu, keď informáciu o úmrtí pôvodnej žalobkyne poskytli súdom takmer rok od tejto právnej udalosti.

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím hodnotiacim kritériom, teda postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní. Poukazuje predovšetkým na to, že celkové trvanie tohto konania, v čase podania ústavnej sťažnosti viac ako šesť a pol roka, sa vzhľadom na povahu veci už samo osebe javí ako neprimerané. Čo sa týka samotného postupu okresného súdu, z preskúmania ústavnej sťažnosti vyplynuli pre ústavný súd zistenia, že konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi. Postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v podstate plynulý, pretože ten konal priebežne. V jeho postupe zistil ústavný súd iba jedno obdobie dlhšej nečinnosti, a to približne od decembra 2019 (po doručení repliky žalobkyne) do novembra 2020, teda v trvaní 11 mesiacov, keď okresný súd nevykonal žiaden relevantný úkon vedúci k rozhodnutiu veci. Toto obdobie možno považovať za zbytočný priet'ah. V decembri 2020 nariadil prvé pojednávanie na marec 2021, ktoré však bolo z dôvodu pandemických opatrení zrušené. Prvé pojednávanie tak bolo vykonané v máji 2021. V posudzovanej veci ústavný súd nemohol opomenúť skutočnosť, že zrušenie rozsudku okresného súdu pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia možno vnímať ako nesústreďenú činnosť okresného súdu vedúcu k predĺženiu trvania napadnutého konania v danej časti. Za takéhoto stavu sa preto obdobie dopadajúce na inštančne nadriadené súdy pričítava v neprospech okresného súdu z dôvodu už spomínanej nesústreďenej činnosti (III. ÚS 301/2021, III. ÚS 661/2022, III. ÚS 215/2024).

14. Ústavný súd najmä s prihliadnutím na objektívne neprimeranú celkovú dĺžku konania, ako aj na zistené obdobie nečinnosti v postupe okresného súdu a jeho neefektívny postup dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom ústavnej intenzity, preto rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

15. Na druhej strane ústavný súd nevyhovel časti ústavnej sťažnosti namietajúcej postup krajského súdu v odvolacom konaní sp. zn. 3Co/15/2023 a sp. zn. 3Co/44/2025 (bod 5 výroku tohto nálezu). V oboch odvolacích konaniach krajský súd rozhodoval do štyroch mesiacov od predloženia veci, čo rozhodne nemožno považovať za neprimerane dlhý čas. V okolnostiach danej veci nemožno konštatovať, že by zo strany krajského súdu došlo k zbytočným priet'ahom.

16. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu o žalobe sťažovateľiek nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté a vec sa po vrátení veci krajským súdom nachádza opäť na okresnom súde, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

17. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľky si v ústavnej sťažnosti uplatnili nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každej v sume 4 000 eur. Žiadosť odôvodnili neprimeranou dĺžkou napadnutého konania a stavom právnej neistoty.

18. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. Berúc do úvahy charakter predmetu konania, jeho význam pre sťažovateľky, skutkovú zložitosť a správanie sťažovateľiek, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 800 eur každej zo sťažovateľiek za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

20. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľiek odôvodňuje, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľkám v určenej lehote trovy konania na účet ich právneho zástupcu (bod 4 výroku tohto nálezu).

21. Ústavný súd s ohľadom na fakultatívnosť priznania náhrady trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanú odmenu za poskytovanie právnych služieb primerane znížil. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom o jednej ústavnej sťažnosti, v ktorej sa argumentácia vzťahuje na všetky sťažovateľky rovnako, v podstatnej miere boli znížené nároky na prípravu zastupovania a spísanie ústavnej sťažnosti (obdobne II. ÚS 467/2021, II. ÚS 136/2023, II. ÚS 590/2023, III. ÚS 537/2024).

22. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 1 014,41 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 396,50 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 15,86 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 189,69 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2026

Robert Šorl
predseda senátu